

УДК 911.5(477.84)

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКИХ РЕСУРСІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**С.М. Філюк**

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Проаналізовано наявні на території Івано-Франківської області складові туристських ресурсів, зокрема геоморфологічні умови, природно-заповідні території, кліматичні умови, водні та бальнеологічні ресурси, а також біологічні та ландшафтні, з метою відновлення фізичних та духовних сил людей різної вікової категорії, окрім того дана характеристика показує що більшість ресурсів можна використовувати і для активних видів відпочинку.

Ключові слова: рекреаційно-туристські ресурси, туризм, геоморфологічні умови, природно-заповідні території, кліматичні умови, водні ресурси, бальнеологічні ресурси, біологічні ресурси, ландшафти.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Розвиток туризму істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, і є одним із найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки у Карпатському регіоні.

Рекреаційно-туристське освоєння території нерідко вступає в протиріччя з іншими видами господарської діяльності: промисловістю, енергетикою, сільським та лісовим господарством. Аварії на промислових об'єктах приводять до значного погіршення екологічної ситуації, ставлять під загрозу рекреаційний потенціал регіону [1].

Одне із ключових питань, яке необхідно вирішити в найближчий час – питання оптимізації взаємодії туризму і культури

як на рівні центральних органів влади, так і на місцях. Культурна спадщина, музеї, театри, унікальні природні об'єкти є винятково важливим чинником залучення туристів, генерації міжнародних і локальних туристських потоків. І внаслідок цього, клієнти отримують транспорт і громадське харчування, готелі, місцева промисловість та ін.

Координація стратегічного розвитку культурної сфери і туризму на місцях повинна привести до більш тісної співпраці місцевої влади і реального бізнесу у вирішенні конкретних завдань із збереження культурної спадщини, впровадження в практику діяльності музеїв, національних заповідників передової менеджерської практики, орієнтації для роботи в ринкових вимірах і координації діяльності з суб'єктами туристської індустрії [3].

Важливими факторами, що впливатимуть у подальшому на розвиток туризму, є демографічні зміни, матеріальний та соціальний стан населення, рівень освіти, тривалість відпустки, професійна зайнятість та багато інших чинників.

Поступове збільшення кількості працюючих, забезпечення більш високого доходу на кожного члена сім'ї, підвищення тривалості оплачуваної відпустки та гнучкість робочого часу поступово розширять такі сегменти туристського ринку, як поїздки з метою відпочинку та в період відпусток, відвідування тематичних парків і культурних заходів, здійснення ділових поїздок, короткочасних подорожей і маршрутів вихідного дня тощо [2].

Важливою умовою розвитку туризму є оцінка ресурсного потенціалу, передусім природних та рекреаційно-туристських ресурсів. Ці питання ще недостатньо висвітлені в українській географічній науці, незважаючи на значне зростання наукових публікацій з даної тематики в останні десятиліття (Адаменко О.М., Бейдик О.О., Вацеба В.Я., Горленко І.О., Ігнатенко О.М., Крачило М.П., Любіцева О.О., Недашківська Н.Ю., Пащенко В.М., Руденко В.П.,

Руденко Л.Г., Шищенко П.Г. та ін.).

Мета роботи – характеристика рекреаційно-туристичних ресурсів Івано-Франківської області.

Методи дослідження – теоретичний і картографічний аналіз, польові спостереження.

Результати дослідження. Туризм є основною складовою процесу рекреації, під якою мається на увазі відтворення у вільний час витрачених у процесі життєдіяльності (трудової, навчальної, побутової) розумових, духовних і фізичних сил людини, що здійснюється шляхом загальнооздоровчого (утилітарного), культурно-розважального і пізнавального відпочинку, туризму, санаторно-курортного лікування, мисливства, рибальства, фізичної культури і спорту.

Одним з видів використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) України відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-ХП при умові дотримання природоохоронного режиму, встановленого цим Законом та іншими актами чинного законодавства України, є використання їх в оздоровчих та інших рекреаційних цілях [3].

Рекреаційні природно-заповідні території в контексті розвитку туризму виконують компромісну функцію погодження інтересів туристів в активному відпочинку та природного ландшафту в збереженні його цілісності і первинності. Найбільш вдало ця філософська проблема суперечності між збереженням природного різноманіття та його рекреаційним використанням для туризму і організованого масового відпочинку населення практично реалізується в категоріях національного природного і регіонального ландшафтного парків. З цього погляду така форма заповідання на даний час є найбільш соціальне корисною та економічно вигідною. Згідно з їх статусом одним із завдань, що на них накладається, є створення умов для ефективного туризму, відпочинку та

інших видів рекреації.

До об'єктів природно-заповідного фонду Івано-Франківської області високої категорії заповідання належать національні природні парки (табл. 1). Національні природні парки Івано-Франківської області – основні природоохоронні, рекреаційні, культурно-освітні, науково-дослідні установи, які є національним надбанням, дорогоцінними скарбами природної та історико-культурної спадщини українського народу. Вони створюються для збереження, відтворення та ефективного використання неповторних природних територій, аналоги яких втрачені або трансформовані людиною.

Особливого іміджу сьогодні набули біосферні заповідники, важлива роль яких полягає у розвитку пізнавальної форми туристського природокористування. В їх буферній зоні можлива обмежена екскурсійна діяльність. Зона традиційного природокористування включає території, де ведеться активна рекреаційно-господарська діяльність під обов'язковим екологічним контролем заповідника.

На прискорення розвитку рекреаційної діяльності установ ПЗФ України, поліпшення їх фінансового стану та впорядкування використання природних ресурсів направлена постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду» від 28.12.2000 р. № 1913.

Одним із основних напрямів раціонального використання рекреаційно-туристських ресурсів є екологічний туризм, який включає такі види туризму, що зорієнтовані на збереження природного довкілля (зокрема заповідних ландшафтів) та сприяють створенню інтелектуально-гуманістичного світобачення, налагодженню гуманних стосунків з місцевим населенням та органами самоврядування, поліпшенню соціально-економічного становища регіонів.

Таблиця 1

Природно-заповідний фонд Івано-Франківської області*

Показники	Кількість об'єктів	Площа об'єктів, га
Природні заповідники	1	5344,2
Національні природні парки	2	82574
Заказники загальнодержавного значення, в т.ч.:	10	5416,3
ландшафтні	2	3482,8
лісові	1	116
ботанічні	5	1355
орнітологічні	1	207
гідрологічні	1	255
Пам'ятки природи загальнодержавного значення, в т.ч.:	13	429,9
комплексні	3	213
ботанічні	5	124
гідрологічні	4	32,9
геологічні	1	60
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	3	142
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	1	7
Заказники місцевого значення, в т.ч.:	34	37782,3
ландшафтні	6	15004,6
лісові	6	4904,2
ботанічні	18	760,5
загальнозоологічні	1	15100
орнітологічні	1	3
Пам'ятки природи місцевого значення, в т.ч.:	168	762,53
комплексні	10	81,4
ботанічні	138	651,01
зоологічні	1	0,1
гідрологічні	11	13,32
геологічні	8	16,7
Заповідні урочища	188	5114,5
Дендрологічні парки місцевого значення	3	7,1
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	6	77,0
Регіональні ландшафтні парки	4	78967
ВСЬОГО	433	184357,87

* За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області, 2010 р.

Не зупиняючись детально на різноманітності поняття «екологічний туризм», розглянемо, за якими видами здійснюється екотуристська діяльність в національних природних парках і біосферних заповідниках Івано-Франківської області діяльність (з наведенням установи, де такий вид переважає):

- екскурсії маркованими екологічними стежками з короткостроковим відпочинком (розбиття наметів і розкладання вогнищ у спеціально облаштованих місцях) в зонах регульованої та стаціонарної рекреації - Карпатський НПП;

- науково-пізнавальний туризм - Карпатський біосферний заповідник;

- піший спортивно-оздоровчий екотуризм – по всій території;

- лижні подорожі та прогулянки (лижний, включаючи гірськолижний, екотуризм);

- прогулянки, подорожі на велосипедах (велосипедний екотуризм);

- прогулянки, подорожі на конях (кінний екотуризм);

- водний екотуризм – спуск гірською річкою на надувних плотах, човнах, Карпатський біосферний заповідник;

- любительське (спортивне) полювання (мисливський екотуризм) [3].

Оскільки рекреаційна цінність природних ландшафтів прямо пропорційна їх збереженню, екологічний туризм в національних природних парках (далі – НПП) і заповідниках Івано-Франківської області повинен ґрунтуватися на таких концептуальних положеннях:

- мінімізація негативного впливу туристів на природне середовище та його компоненти при відвідуванні рекреаційних природно-заповідних територій та об'єктів;

- гармонійне поєднання людини, природного середовища та рекреаційної

- інфраструктури;

- науково-пізнавальне освоєння природного (біотичного, ландшафтного,

пейзажного) розмаїття і гуманістичного потенціалу рекреаційних територій; соціальна сумісність з місцевою мораллю, звичками і традиціями місцевого населення, згода з територіальними громадами та органами місцевого самоврядування; економічні вигоди і переваги в розвитку природних територій;

- гарантія довготривалого збереження природних та історико-культурних ресурсів рекреаційних ландшафтів [4].

Розвиток екологічного туризму на основі мережі природоохоронних об'єктів гарантує збереження їх рекреаційного потенціалу на майбутнє, а також сприятиме вирішенню соціальних і економічних проблем регіонів. На сьогодні вже визнана вагома роль екотуризму в збільшенні фінансових надходжень до місцевих бюджетів та забезпеченні прямих економічних вигод для місцевого населення, зокрема у створенні робочих місць в інфраструктурі рекреаційно-туристського комплексу, розвитку традиційних народних промислів і реалізації зв'язаних з ними художніх виробів. Так, відомо, що один турист збільшує трудову зайнятість на 15–20 одиниць.

До основних завдань розвитку екотуризму в національних природних парках і біосферних заповідниках Івано-Франківської області належать такі:

- формування у туристів, відпочиваючих інтелектуально-гуманістичного світобачення та патріотичного ставлення до природної і культурної спадщини країни;

- впровадження економічного механізму надання платних туристських послуг, створення на засадах самозабезпечення, самофінансування та самоокупності госпрозрахункових рекреаційних структурних підрозділів НПП Івано-Франківської області;

- розробка та облаштування науково-пізнавальних туристських маршрутів та еколого-освітніх екскурсійних стежок відповідно до параметрів внутрішньо-

го та зовнішнього пейзажного розмаїття природних ландшафтів (малі архітектурні форми, інформаційно-охоронні знаки, інформаційні щити); обґрунтування і визначення припустимих величин рекреаційних (туристських) навантажень на ландшафтні комплекси природно-заповідних територій, використовуваних з метою відпочинку, туризму та лікування;

– фінансове та організаційне забезпечення національних природних парків рекреаційно-туристською інфраструктурою відповідно до міжнародних стандартів (умови проживання і харчування туристів, транспортні засоби, спостережні вежі тощо);

– законодавче та нормативно-правове оформлення здійснюваної в межах територій НПП і біосферних заповідників туристської діяльності;

– інвентаризація та кількісно-якісна оцінка наявних на природно-заповідних територіях рекреаційних природних (бальнеологічні, кліматичні, лісові, пейзажні) та історико-культурних об'єктів ресурсів (музеї, пам'ятки архітектури, фортифікаційні споруди) [5].

Туристська діяльність на територіях національних природних парків організовується відповідно до їх функціонального зонування спеціальними структурними підрозділами адміністрацій НПП України, іншими підприємствами, установами та організаціями на підставі укладених угод «Про рекреаційну діяльність» з цими адміністраціями, а також власниками чи користувачами природно-заповідних об'єктів, що беруть на себе відповідальність за їх охорону та збереження.

Для забезпечення виконання національними природними парками покладеного на них завдання щодо створення умов для організованого екотуризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з дотриманням режиму охорони заповідних ландшафтних комплексів і об'єктів на їх

території виділяються зони регульованої і стаціонарної рекреації [5].

У зоні регульованої рекреації проводиться короткостроковий (уїкендовий) відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць. У цій зоні дозволяється влаштування та відповідне обладнання туристських маршрутів і екологічних стежок; тут забороняються промислове рибальство і мисливство, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних ландшафтів розміщеної по сусідству заповідної зони. Площа зони регульованої рекреації може становити 25–55 % від загальної території парку рекреаційного типу (перша модель) і 30–60 % – природоохоронного типу (друга модель).

Зона стаціонарної рекреації призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парків. Площа цієї зони орієнтовно становить 5–10 % в умовах обмеженого рекреаційного використання парку і 10–20 % – активного рекреаційного використання парку. В зоні стаціонарної рекреації проводяться довготривалі відпочинки, організований туризм, санаторно-курортне лікування. Екотуризм у зоні стаціонарної рекреації національного природного парку може здійснюватися за екстенсивним чи інтенсивним планом на відповідних територіях (підзонах). Співвідношення площ територій інтенсивної та екстенсивної рекреації знаходиться в межах 1:2.

На територіях екстенсивної рекреації з метою огляду місцевості та відпочинку головним чином створюються туристські маршрути, екскурсійні та прогулянкові еколого-освітні стежки (лінійні, радіальні, кільцеві), обладнуються місця для ночівлі. У цій підзоні на спеціально виділених та відповідно облаштованих ділянках дозволяється любительське і спортивне рибальство, збирання грибів, дикорослих плодів і ягід, фотомисливство («тихе полювання»)

під екологічним контролем працівників служби державної охорони національних природних парків.

Враховуючи зарубіжний досвід на базі рекреаційних закладів, можемо створювати гірськолижні комплекси, до складу яких входять лижні поля, траси, канатні підйомники, трампліни, льодові стадіони тощо.

Крім зон рекреації, в національних природних парках виділяються заповідна і господарська зони. Перша призначена для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів, режим якої визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників. Дискусійним питанням є виділення її мінімальної чи оптимальної площі. МСОП пропонує для національних парків площу заповідної «території-ядра» до 1000 га. В господарській зоні ведеться традиційна господарська діяльність з дотриманням вимог щодо охорони природного середовища. Для просторового обмеження рекреаційного навантаження вздовж трас туристських маршрутів та екологічних стежок доцільно влаштовувати природоохоронні лінійні коридори шириною до 20 м, які повинні стримувати вільне пересування відвідувачів парку поза туристською трасою чи екскурсійною (прогулянковою) стежкою. У межах національних парків відповідно до проектів організації їх території можуть прокладатись ландшафтно-маршрутні коридори вздовж туристських трас, що зв'язують рекреаційні центри і становлять собою залежно від рельєфу місцевості лінійні природні урочища шириною від 10 м до 10 км [6].

Зараз національні парки Івано-Франківської області тільки обмежуються популяризацією красоти природи шляхом екскурсійної діяльності, просвітницько-краєзнавчої роботи та іншими екотуристськими функціями. Успішний розвиток екотуризму в національних парках і біосферних заповідниках України стримується такими чинниками:

– відсутність соціально-політичних та економічних умов, сприятливих для інвестицій в розвиток екотуризму. Дещо полегшує таку ситуацію згадувана вище постановка Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду» від 28.12.2000 р. № 1913, відповідно до якої національні природні парки за надані платні послуги повинні звільнятися від відрахувань податків;

– неспроможність вітчизняних національних природних парків і біосферних заповідників забезпечити згідно з Переліком платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду, надання послуг відповідної якості;

– нестача детальної інформації про рекреаційні території національних природних парків і біосферних заповідників, їх реклами та популяризації в засобах масової інформації. Успіх екотуризму в значній мірі залежить від можливості відвідувачів парків отримати адекватну інформацію ще до початку екотуру;

– відсутність у штатних працівників відповідних структурних підрозділів адміністрації національних природних парків і біосферних заповідників достатнього досвіду і знань щодо організації екотуризму, зокрема, в області маркетингу, ціноутворення, пізнавальних програм для різних категорій відвідувачів;

– у сфері ціноутворення немає єдиних цивілізованих стандартів формування цін на послуги (базових нормативів плати), нерідко ціни за надані послуги не відповідають їх якості;

– спеціалізовані структурні підрозділи (відділи, чи сектори рекреації) адміністрації національних природних парків і біосферних заповідників не забезпечують організацію, а тим більше досконале управління (планування, організація, координація, контроль) рекреаційною (ту-

ристською) діяльністю, яка повинна здійснюватися спільними чи акціонерними підприємствами із залученням комерційних структур - туристських фірм;

- недооцінювання участі місцевого населення в розвитку екотуризму [6].

Для ефективного виконання рекреаційними територіями ПЗФ України функцій збереження природних ландшафтів та задоволення інтересів відпочиваючих і туристів потрібно забезпечити державний підхід до управління, фінансової підтримки та розробки організаційно методичних та економіко-правових механізмів розвитку екологічного туризму. Перш за все, необхідно створити методичну базу для оцінки вартості екотуристських послуг, яка б включала:

- систему показників для оцінки якості природних ресурсів;

- нормативи гранично припустимих обсягів експлуатації об'єктів ПЗФ;

- концепцію економічної оцінки природних ресурсів; критерії оцінки ефективності використання природних ресурсів;

- систему відповідальності за ефективність використання об'єктів ПЗФ при наданні туристсько-рекреаційних послуг;

- заходи щодо стимулювання збереження та відновлення природного середовища [3].

Доцільним є також впровадження регіонального туристського менеджменту та маркетингу, що неможливо здійснити без участі місцевого населення, його знання історії, культури та природної самобутності краю. Це дозволить створити підґрунтя для розв'язання проблем інтеграції екологічних, економічних та соціальних інтересів суб'єктів екотуристської діяльності на територіях з особливим статусом охорони.

На р. Дністер є прекрасні місця для польотів на дельтапланах та парaplанах в селех Одаїв та Ісаків Тлумацького району. Вже створені маршрути та розвивається необхідна матеріальна база для любителів

подорожувати на гірських велосипедах та на гуцульських кониках [4].

Перспективним є використання природно-ландшафтних й історико-культурних особливостей цього району. В основу планування розвитку рекреаційно-оздоровчого комплексу повинна бути покладена ідея природно-історико-етнографічної рекреації. Область має значну туристсько-оздоровчу базу. Понад 100 об'єктів (готелі, турбази, санаторії, пансіонати) можуть одночасно прийняти 14 тисяч відпочиваючих [7].

В області розроблено ряд інвестиційних проектів в галузі туризму, зокрема:

- побудова центру міжнародного туризму в районі Яблуниці-Ворохти з розвинутою інфраструктурою, особливо для зимового відпочинку;

- побудова туркомплексу «Скелі Довбуша» в с. Бубнище Долинського району;

- реконструкція існуючих закладів з метою підвищення комфортності;

- відбудова обсерваторії на г. Піп Іван з подальшим використанням її як станції багатофункціонального призначення з туристським притулком;

- побудова автодороги Верховина – Шибене з утворенням пункту переходу на кордоні з Румунією;

- проект «Карпатський трамвай» використання лісгосподарських вузькоколіїних доріг для туристських цілей.

Перетворення Карпат в великий рекреаційно-туристський та спортивний комплекс повинно включати:

- реконструкцію існуючих та будівництво нових санаторно-курортних комплексів, лікарень, баз відпочинку і спортивних будов відповідно до сучасних досягнень НТП;

- освоєння ще не використаних рекреаційних бальнеологічних та інших природних умов і ресурсів для рекреації, сукупність її розвитку з природними, історичними й етнографічними пам'ятниками краю;

- створення завершеної мережі національних парків, заповідників, пам'яток природи, відтворення лісових масивів;
- перехід до безвідхідних технологій на підприємствах хімічної та нафтохімічної промисловості в Прикарпатті, будівництво очисних споруд;
- підпорядкування розвитку сільського господарства, промисловості і невиробничої сфери формуванню рекреаційно-оздоровчого та туристського комплексу [5].

Формування ринку туристських послуг в Івано-Франківській області може здійснюватися в напрямках приватизації об'єктів рекреації та інфраструктури, створення колективних підприємств для іноземних інвестицій, формування вільних зон туристського підприємства на базі використання мінеральних вод та

інших бальнеологічних ресурсів. Разом з цим потенціальні можливості Карпат для рекреації використовуються недостатньо. Необхідність реформування і розвитку рекреаційної індустрії Карпат розуміють на всіх рівнях державного управління, оскільки це єдиний найбільш перспективний шлях вирішення соціально-економічної проблеми регіону. В перспективі можуть бути створені природно-історико-етнографічні рекреаційні зони, які будуть базуватися на найбільш раціональному використанні територіальних комплексів природних умов, ресурсів історичних та архітектурних пам'яток [7].

Висновок. Таким чином, Івано-Франківська область має достатньо високий природно-рекреаційний потенціал, необхідний для створення високоефективних рекреаційно-туристських зон (табл. 2).

Таблиця 2

Природно-ресурсний потенціал Івано-Франківської області*

Територія	Сумарний потенціал, % від сумарного по Україні	Потенціал, %					
		Мінеральних вод і грязей	Водних	Земельних	Лісових	Фауністичних	Природних рекреаційних
Івано-Франківська область	2,2	7,5	33,3	24,1	17,6	0,1	17,4
Всього в Карпатському регіоні	2,4	9,6	26,5	30,7	14,7	0,2	18,5

* За даними головного управління статистики в Івано-Франківській області за 2006 р.

У цілому забезпеченість природними рекреаційними ресурсами 1-го км² території та 1-го жителя відповідно в 1,4 та 1,8 рази вищі, ніж в Україні, що підтверджує значні можливості розвитку сфери лікування та відпочинку.

Література

1. Габорак М.М. Івано-Франківщина : Словник-довідник. / М.М. Габорак. – Снятин : Прут Принт, 2003. – 284 с.
2. Галюк М.Д. Водні ресурси Івано-Франківської області : інформаційний посібник. / М.Д. Галюк. – Яремче, 2001. – 156 с.
3. Геренчук К.І. Природа Івано-Франківської області. / К.І. Геренчук. – Львів : Вища школа, 1978. – 250 с.

4. Данильчук В.Ф. Методологія оцінки рекреаційних територій. / В.Ф. Данильчук, Г.М. Алейникова, А.Я. Бовсунувська, С.Н. Голубничая. – Донецьк : ДИТБ, 2003. – 197 с.

5. Івано-Франківщина туристична / Керівник проекту Я. Шкрібляк – Івано-Франківськ, 2004. – 24 с.

6. Івано-Франківщина туристична / Керівник проекту О. Соколова – Івано-Франківськ, 2004. – 24 с.

7. Природно-заповідний фонд Івано-Франківської області : Реєстр-довідник. – Івано-Франківськ, 1995. – 70 с.

8. Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини. – Івано-Франківськ, 2000. – С. 167–188.

9. Пелипейко І.А. Косів Верховина : Путівник / І.А. Пелипейко. – Ужгород : Карпати, 1972. – 47 с.

10. Рекреація та туризм // Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини. – Івано-Франківськ, 2000. – С. 155–166.

Filiuk S.M. PROBLEMS OF RECREATIONAL - TOURISM RESOURCES IVANO-FRANKIVSK REGION. *Analysis available at the Ivano-Frankivsk region components of tourist resources, including geomorphological conditions, natural protected areas, climate, water and Balneological resources and biological and landscape, to restore physical and spiritual strength of people of different age groups, except that This characteristic indicates that the majority of resources can be used for active rest.*

Keywords: recreation and tourism resources, tourism, geomorphological conditions, natural protected areas, climate, water resources, balneological resources, biological resources, landscapes.

Філюк С.М. ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕКРЕАЦИОННО-ТУРИСТИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТИ. *Проанализированы имеющиеся на территории Ивано-Франковской области составляющие туристских ресурсов, в частности геоморфологические условия, природно-заповедные территории, климатические условия, водные и бальнеологические ресурсы, а также биологические и ландшафтные, с целью восстановления физических и духовных сил людей разной возрастной категории, кроме того данная характеристика показывает, что большинство ресурсов можно использовать и для активных видов отдыха.*

Ключевые слова: рекреационно-туристские ресурсы, туризм, геоморфологические условия, природно-заповедные территории, климатические условия, водные ресурсы, бальнеологические ресурсы, биологические ресурсы, ландшафты.